

Natalia Janik

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

n.janik94@gmail.com

Podatek od towarów i usług w faktoringu odwróconym

Goods and Services Tax in Reverse Factoring

STRESZCZENIE

Faktoring może występować w różnych formach. Jedną z nich jest faktoring odwrócony. Ustawa o podatku od towarów i usług nie uzależnia opodatkowania usług faktoringu od rodzaju umowy zawartej między stronami. Oznacza to, że każdy typ faktoringu podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług jako odpłatne świadczenie usług. Podatnik świadczy na rzecz swoich klientów usługi faktoringu odwróconego, polegające na zawarciu z klientem umowy, na mocy której podatnik zobowiązuje się do spłacenia zobowiązań klienta w zamian za określone wynagrodzenie. Organy podatkowe stoją na stanowisku, że usługa faktoringu odwróconego powinna być opodatkowana stawką podstawową, tj. 23%. Faktoring odwrócony umożliwia podatnikom mającym problem z płynnością finansową uniknięcie korekty podatku od towarów i usług oraz kosztów podatkowych. Pozwala to na uniknięcie 30-procentowej sankcji podatku od towarów i usług, która zostałaby nałożona na nabywcę towaru lub usługi, gdyby nie skorygował podatku naliczonego po upływie 150 dni od terminu płatności.

Słowa kluczowe: faktoring odwrócony; podatek od towarów i usług

OPODATKOWANIE FAKTORINGU ODWRÓCONEGO PODATKIEM OD TOWARÓW I USŁUG

Ustawa o podatku od towarów i usług¹ nie uzależnia opodatkowania usług faktoringu od rodzaju umowy zawartej między stronami, co oznacza, że każdy typ faktoringu podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług jako odpłatne świadczenie

¹ Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2004 r., nr 54, poz. 535), dalej jako: u.p.t.u.

w myśl art. 8 ust. 1 wyżej przywołanej ustawy². Zgodnie z art. 43 ust. 1 pkt 40 u.p.t.u. zwolnione od podatku są usługi w zakresie depozytów środków pieniężnych, prowadzenia rachunków pieniężnych, wszelkiego rodzaju transakcji płatniczych, przekazów i transferów pieniężnych, długów, czeków i weksli oraz usługi pośrednictwa w świadczeniu tych usług. Ze zwolnienia wyłączone są jednak czynności ściągania długów, w tym faktoringu, co wynika z art. 43 ust. 15 pkt 1 u.p.t.u.

Powyzsze przepisy stanowią implementację do polskiego porządku prawnego art. 135 ust. 1 pkt d Dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej³. Z oczywistych względów nie będą wyłączone ze zwolnienia usługi faktoringu odwróconego w zakresie, w jakim faktor finansuje nabywcę dóbr lub usług. Podobnie będzie, gdyby w ramach świadczenia tego typu usług dochodziło do zarządzania długami (w umowie faktoringu odwróconego nie dochodzi do ściągania długów) – należałoby przyjąć, że czynności te stanowią usługi w zakresie długów, które również powinny korzystać ze zwolnienia⁴.

Warto zwrócić uwagę na interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z dnia 28 maja 2015 r.⁵, według której odwrócony faktoring nie korzysta ze zwolnienia z podatku od towarów i usług. Podatnik świadczy na rzecz swoich klientów usługi faktoringu odwróconego, polegające na zawarciu z klientem umowy, na mocy której podatnik zobowiązuje się do spłacenia zobowiązań klienta w zamian za określone wynagrodzenie. Wątpliwość podatnika dotyczyła kwalifikacji usług jako usług finansowych, zwolnionych z podatku od towarów i usług na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 37–41 u.p.t.u. Dyrektor Izby Skarbowej wskazał, że na podstawie art. 43 ust. 15 u.p.t.u. zwolnienie przewidziane dla usług finansowych nie ma zastosowania między innymi do czynności ściągania długów, w tym faktoringu. Zdaniem organu podatkowego u.p.t.u. nie uzależnia opodatkowania usług faktoringu od rodzaju umowy zawartej między stronami. Należy więc przyjąć, że każdy typ faktoringu będzie podlegał opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług jako odpłatne świadczenie usług⁶.

Faktoring może występować w różnych formach, między innymi w formie faktoringu odwróconego. Bez względu na to, w jakiej formie usługa faktoringu jest realizowana, świadczenie takie powinno być opodatkowane podatkiem od towarów i usług. Podobne stanowisko wyraził w interpretacji indywidualnej z dnia 10 wrze-

² Zob. U. Lewińska, T. Lenart, *Skutki podatkowe wybranych czynności bankowych*, Warszawa 2013, s. 335.

³ Zob. R. Jurkiewicz, *Faktoring i faktoring odwrócony – opodatkowanie podatkiem od towarów i usług*, „Monitor Podatkowy” 2015, nr 2, s. 13.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z dnia 28 maja 2015 r., nr IBPP2/4512-166/15/WN.

⁶ Zob. „Nowości Podatkowe PwC” 2015, nr 95 http://msp-24.pl/download/novosci_podatkowe_PwC_nr95.pdf [dostęp: 29.04.2016].

śnia 2015 r. Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie⁷. Sprawa dotyczyła spółki prowadzącej działalność gospodarczą w Polsce w zakresie świadczenia usług finansowych. Podstawowym przedmiotem działalności spółki była działalność faktoringowa. Spółka oferowała przedsiębiorcom gamę produktów faktoringowych, w tym między innymi usługi w zakresie finansowania dostaw w obrocie krajowym i zagranicznym, które funkcjonują na rynku pod nazwą faktoringu odwróconego. Dyrektor Izby Skarbowej rozważał stanowisko, zgodnie z którym wykonywane przez spółkę czynności na rzecz faktorantów, na podstawie zawieranych umów faktoringowych, składają się na gruncie obowiązujących przepisów o podatku od towarów i usług na jedną kompleksową usługę, tj. usługę faktoringu odwróconego, dla której właściwa jest podstawowa stawka podatku od towarów i usług. W konsekwencji spółka była zobowiązana do obciążania wszelkich opłat, prowizji i odsetek należnych jej z tytułu świadczenia usług podatkiem należnym. Dyrektor Izby Skarbowej uznał, że usługi faktoringu odwróconego, świadczone przez spółkę na rzecz faktorantów zgodnie z zawartymi umowami faktoringowymi, podlegają – jako usługi kompleksowe – w całości opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług. Są wyłączone ze zwolnienia z podatku od towarów i usług na podstawie art. 43 ust. 15 u.p.t.u.

Organ podatkowy przychylił się do stanowiska spółki, że zwolnienia nie mają zastosowania do czynności ściągania długów, w tym faktoringu. Co istotne, u.p.t.u. nie ogranicza zastosowania tych regulacji do określonego rodzaju faktoringu. Powyższe oznacza, że wszelkie usługi klasyfikowane jako usługi faktoringu są wyłączone z zakresu zwolnienia z podatku od towarów i usług. Niekiedy przyjmuje się jednak odmienne stanowisko. Wyraża się ono w tym, że finansowanie dłużnika (nabywcy dóbr lub usług) powinno korzystać ze zwolnienia z podatku od towarów i usług na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 38 u.p.t.u. Zwolnieniu podlegać powinny również inne czynności administracyjne, jeżeli zostały przewidziane przez strony umowy faktoringu odwróconego. W faktoringu odwróconym kontrakt zawierany jest między faktorem a dłużnikiem. Nie dochodzi tym samym do ściągania długów na rzecz wierzyciela⁸.

STAWKA PODATKU OD TOWARÓW I USŁUG W FAKTORINGU ODWRÓCONYM

Organy podatkowe stoją na stanowisku, uzasadnionym w praktyce wyłącznie używaną nazwą handlową usługi, że jako faktoring powinna ona być opodatkowana stawką podstawową⁹. Należy zwrócić uwagę na interpretację indywidualną Dyrek-

⁷ Zob. interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z dnia 10 września 2015 r., nr IPPP1/4512-913/15-2/AW.

⁸ Taki pogląd prezentuje R. Jurkiewicz (*op. cit.*, s. 15–16).

⁹ Zob. U. Lewińska, T. Lenart, *op. cit.*, s. 335.

torą Izby Skarbowej w Warszawie z dnia 25 października 2011 r.¹⁰, która dotyczy podatku od towarów i usług w zakresie stawki podatku od towarów i usług dla świadczonych usług faktoringu. Organ podatkowy rozważał kwestię, czy wszystkie elementy wynagrodzenia banku, należne z tytułu świadczenia usługi faktoringu odwróconego, stanowią wynagrodzenie banku z tytułu świadczenia usługi objętej zakresem zwolnienia od opodatkowania podatkiem od towarów i usług. Dyrektor Izby Skarbowej stwierdził, że należne bankowi wynagrodzenie – na które składają się: odsetki za finansowanie, prowizja przygotowawcza, prowizja za aranżowanie finansowania, opłata za administrowanie fakturami, opłata za użytkowanie systemu służącego do świadczenia usługi, opłata za dołączenie nowego dostawcy do listy dostawców oraz inne opłaty i prowizje z tytułu dodatkowych usług – stanowi wynagrodzenie za świadczone przez wnioskodawcę usługi faktoringu. W przypadku usług faktoringu za świadczenie należne stronie, stanowiące obrót, należy więc uznać wszystkie wyżej wymienione elementy wynagrodzenia banku pomniejszone o kwotę należnego podatku. Uwzględniając powyższe usługi faktoringu świadczone przez bank, zgodnie z zawartymi umowami, podlegają opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług według podstawowej stawki podatku w wysokości 23%, gdyż wyłączone są ze zwolnienia z podatku na podstawie art. 43 ust. 15 u.p.t.u.

Z przedstawionym poglądem nie sposób się zgodzić, tym bardziej że w treści rozstrzygnięcia poruszone są niemal wszystkie argumenty przemawiające za zasadnością zwolnienia z opodatkowania, które organ interpretujący w praktyce zbywa nieuzasadnionym w żaden sposób twierdzeniem o braku podstaw i możliwości wydzielenia elementu finansowania z kompleksu świadczeń, opierając swoje stanowisko na nazwie handlowej produktu¹¹. Na uwagę zasługuje też wspomniana interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z dnia 28 maja 2015 r.¹² Wnioskodawca był zdania, że tak jak każdy rodzaj faktoringu, również faktoring odwrócony jest opodatkowany podatkiem od towarów i usług w wysokości 23%. Dzieje się tak, mimo że każdy rodzaj faktoringu wykazuje podobieństwo do typowych umów o finansowanie (kredyt, pożyczka) – z mocy szczególnej regulacji art. 43 ust. 15 pkt 1 u.p.t.u. W świetle obowiązującego stanu prawnego stanowisko wnioskodawcy zostało uznane za prawidłowe. Na podstawie art. 41 ust. 1 u.p.t.u. stawka podatku wynosi 22%, z zastrzeżeniem ust. 2–12c, art. 83, art. 119 ust. 7, art. 120 ust. 2 i 3, art. 122 i art. 129 ust. 1. Jednocześnie, na mocy art. 146a pkt 1 u.p.t.u., w okresie od dnia 1 stycznia 2011 r. do dnia 31 grudnia 2016 r.,

¹⁰ Zob. interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z dnia 25 października 2011 r., nr IPPP1/443-1145/11-2/ISz.

¹¹ Takie stanowisko prezentują U. Lewińska i T. Lenart (*op. cit.*, s. 337).

¹² Zob. interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z dnia 28 maja 2015 r., nr IBPP2/4512-166/15/WN.

z zastrzeżeniem art. 146f, stawka podatku, o której mowa w art. 41 ust. 1 i 13, art. 109 ust. 2 i art. 110, wynosi 23%.

Warto także przytoczyć interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z dnia 16 października 2012 r.¹³ Organ podatkowy uznał, że aktualnie bank traktuje świadczone przez siebie usługi faktoringu odwróconego jako opodatkowane podstawową stawką podatku od towarów i usług. Bank powziął jednak wątpliwość, czy stosowane rozwiązanie jest prawidłowe. Rozważano kwestię, czy usługi faktoringu odwróconego należy traktować w aktualnym stanie prawnym jako opodatkowane podstawową stawką podatku od towarów i usług. Dyrektor Izby Skarbowej uznał w tej interpretacji, że wykonana przez bank usługa faktoringu odwróconego, za którą wynagrodzenie stanowią w szczególności odsetki, prowizje i inne opłaty przewidziane w umowie, podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług według obowiązującej stawki podstawowej. Obecnie jest to 23%. Nie stanowią natomiast obrotu odsetki karne, gdyż nie są wynagrodzeniem za jakąkolwiek usługę.

Stanowisko to jednak weryfikują sądy administracyjne¹⁴. W wyroku z dnia 19 grudnia 2012 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu¹⁵ stwierdził w odniesieniu do usług faktoringu odwróconego, że zarówno usługa ściągania długów, jak i umowa faktoringu nie występują w sytuacji opisanej w zdarzeniu przyszłym wskazanym przez spółkę. Jak podała spółka, wierzyciel nie jest zainteresowany wynajęciem egzekutora, który wyręczyłby go w ściąganiu długu, nie potrzebuje również wcześniejszego finansowania w zamian za wynagrodzenie w postaci prowizji i odsetek dyskonta¹⁶.

FAKTORING ODWRÓCONY A UNIKNIĘCIE KOREKTY PODATKU OD TOWARÓW I USŁUG

Faktoring odwrócony umożliwia podatnikom mającym problem z płynnością finansową uniknięcie korekty podatku od towarów i usług oraz kosztów podatkowych. Obligatoryjna korekta podatku naliczonego i kosztów została wprowadzona od 1 stycznia 2013 r. dla nabywców, którzy nie uregulowali należności w terminie. W wyniku faktoringu odwróconego dochodzi do zaspokojenia dostawcy, mimo że jednocześnie nie wygasa zobowiązanie dłużnika. Przepisy podatkowe nie rozstrzygają jednoznacznie kwestii, czy na „uregulowanie” należy patrzeć z perspektywy wierzyciela czy może dłużnika, ale też nie zabraniają uregulowania należności przez

¹³ Zob. interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z dnia 16 października 2012 r., nr IPPP/1443-918/12-2/EK.

¹⁴ R. Jurkiewicz, *op. cit.*, s. 16.

¹⁵ Zob. wyrok WSA w Poznaniu z dnia 19 grudnia 2012 r., I SA/Po 768/12.

¹⁶ Zob. R. Jurkiewicz, *op. cit.*, s. 16.

podmiot trzeci. Nabywca w zamian za zapłatę niewielkiej prowizji na rzecz firmy faktoringowej zyskuje wymierną korzyść w postaci uwolnienia się od problemu obowiązkowej korekty. To rozwiązanie pozwala na uniknięcie 30-procentowej sankcji podatku od towarów i usług, która zostałaby nałożona na nabywcę towaru lub usługi, gdyby nie skorygował podatku naliczonego po upływie 150 dni od terminu płatności¹⁷.

BIBLIOGRAFIA

- Interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z dnia 28 maja 2015 r., nr IBPP2/4512-166/15/WN.
- Interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z dnia 25 października 2011 r., nr IPPP1/443-1145/11-2/Isz.
- Interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z dnia 16 października 2012 r., nr IPPP1/443-918/12-2/EK.
- Interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z dnia 10 września 2015 r., nr IPPP1/4512-913/15-2/AW.
- Jurkiewicz R., *Faktoring i faktoring odwrotny – opodatkowanie podatkiem od towarów i usług*, „Monitor Podatkowy” 2015, nr 2.
- Lewińska U., Lenart T., *Skutki podatkowe wybranych czynności bankowych*, Warszawa 2013.
- „Nowości Podatkowe PwC” 2015, nr 95 http://msp-24.pl/download/novosci_podatkowe_PwC_nr95.pdf [dostęp: 29.04.2016].
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2004 r., nr 54, poz. 535). www.factoring-online.pl/info_147.html [dostęp: 29.04.2016].
- Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 19 grudnia 2012 r., I SA/Po 768/12.

SUMMARY

There are various forms of factoring, e.g. reverse factoring. Goods and Services Tax Act doesn't treat factoring services taxation as dependent on the agreement between the parties. It means that every type of factoring is subject to taxation with goods and services tax as chargeable service. A taxpayer provides a reverse factoring service to his clients which is making an arrangement with the client and under this arrangement the taxpayer is obliged to pay the client's obligations in exchange for remuneration. The tax authorities reckon that reverse factoring service should be taxed at the basic rate – 23%. Reverse factoring enables taxpayers having problems with liquidity to avoid goods and services tax adjustment and tax costs. It lets avoid a 30% goods and services tax penalty, which would be imposed on the purchaser of the good or service if he didn't adjust the tax imposed after a 150 days from the payment date.

Keywords: reverse factoring; goods and services tax

¹⁷ Zob. www.factoring-online.pl/info_147.html [dostęp: 29.04.2016].